

גיליון מס' 227

כניסת שבת:

ירושלים: 17:10
ת"א: 17:25
חיפה: 17:16
באר-שבע: 17:27

יציאת שבת:

ירושלים: 18:22
ת"א: 18:24
חיפה: 18:23
באר-שבע: 18:24

השבוע בגליון:

4
רגע לפני הגירוש:
מכתב מדם-הלב ערב
בחירות תשע"ה

3
זוג או פרד?!
הבית היהודי בראי הפרשה:
ניקיונות לפסח - חינוך!

2
'מחשב אנושי':
על סנכרון בין החכמה ללב

4
בין שביתה לשבת:
לדמותה של השבת.
מאמר מרתק

הגיליון יו"ל ע"י:

"מכון בלבבי -
יהדות מלב אל לב"

יריית פתיחה / אישי פרי

1. מפלגת 'אריסטו'!

שנת תשכ"א. קשב 'קול ישראל', בנימין צבי אלי, יוצא לתהות על קנקנם של בני הישיבות החרדיות ולהבין מה מניע אותם לקבוע מושבם בישיבה. כך מסביר לו אפרים גולדשמיט, תלמיד ישיבת חברון: "הלימוד באוניברסיטה איננו חינוך. הוא לימוד. יש שאוהב מתמטיקה ולפתור בעיות, וכל צעד ושעל הוא עוסק בזה, כי זה הלימוד שלו. אדם מקדיש למקצוע הזה שעות, אבל הלימוד לא מחייב אותו בחיוב של תכונות נפשו. רק לימוד התורה מחייב הנהגה אחרת בחיים עצמם. ליישם את הנלמד."

מה בעצם לימד אותנו הבחור אפרים גולדשמיט? "חכמות" רבות ממלאות האוניברסיטאות - מקמבריג' ועד אוקספורד. יכול האדם ללמד "מדעי ההתנהגות", והנהגתו האישית, עד כמה שזה יישמע אבסורדי ונלעג, תהיה בצורה חייתית לחלוטין. המסרים שהוא ירצה ויעביר למאזיניו, הם רק לימוד חיצוני של טקסט וחומר, בכדי להגיע בסופו של יום ל'תואר' הנחשק. ו'תואר' ביישום הנלמד בחיי המעשה עדיין לא נולד,

זהו הקריטריון שדורשת התורה מבוני המשכן (שמות לו, א ועוד). מהי אפוא תכונה זו של "חכמת לב" ומה טיבה? מהו תמהיל החכמה עם הלב? נקדים קמעא:

מהו בעצם ייעוד ותפקידו של הלב, עלי-חלד? הלב היהודי - מה הוא אומר? בתפילת 'עלינו לשבח' שאנו מהללים ברטט מידי יום לקראת תום התפילה, אנו אומרים: "וידעת היום, והשבות אל לבבך". כלומר: תפקידו של הלב הוא ליישם את הידיעה השכלית. יכול הוא אפוא האדם להיות מוטען בריבואות של תכנים רוחניים נעלים, אך ליבו בל-עמו. הריהו כ'מחשב' אנושי גרידא. אם תרצו, כ'חמור נושא ספרים'. לא הצליח לזלף על ליבו הדברים. הייעוד הגדול והקדוש של היהודי הוא ליישם בפועל את תכני מוחו. להפיק מהם את המרב בחיי המעשה האפרוריים עצמם. שלא, חלילה, יעניק לתכני בית המדרש 'גט-כריתות' בשעת הסעודה!

"יכול האדם ללמד 'מדעי ההתנהגות', והנהגתו האישית, עד כמה שזה יישמע אבסורדי, תהיה חייתית לחלוטין. הוא 'מחשב אנושי גרידא'"

<< המשך בעמוד הבא

גיליון "פרשת השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: הסופר הרב אברהם ישראל פרידמן. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

1

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

וכנראה שאף לא ייוולד בעתיד.

בישיבה, כמו בכל מעוז מקדש השם, נדרשת התכונה האלמנטארית המוהלת את החכמה ב"לב". המפנימה לבבית את המסרים החכמים והמבריקים שנשמעים כחלל בית המדרש.

בלעם - כמשל.

למרות שבחזיונות-ליל הוא נוסק אל-על ומגיע להשגות רוחניות טמירות, אך כל זאת נותר בחלום (תרת-משמע...). דקה אחרי כל-זאת, כאשר יראה את אתונו פוערת פה, במקום לקשר בין הדברים ולראות את השאגה האלוקית העומדת מאחור, הוא מתפתל ומבקש להיתמם, כאשר הוא מנהל דו-שיח ערני עם האתון - - -

עם כל הכבוד לו, בלעם לא הצליח לסנכרן בין המוח ללב. גם האוצר הבלום של השגותיו לא היה יכול לו ברגעי תעתוע של חיים.

בלעם, למעשה איננו לבד.

יש לו גם תלמיד: אריסטו שמו. האחרון היה עמוס בחכמה ועשיר המדע, אבל אלו היו יפים לשעתם ולא לעתיד לבוא. ברגעי בליסה, הכל התברר כעורבא-פרח. "כשאני אוכל", העיד הוא החכם הנוכרי פעם, ברגע של כנות תהומית, "אינני אריסטו". וכל מילה נוספת מיותרת.

"חכמי לב" - זו האידיאה היהודית הנשגבה. זו איננה מסתפקת בידיעה השכלית, גבוהה ככל שתהיה. לא די לה בכך. היא מבקשת ליצוק את אותם ידיעות לאישיות. לסנכרן, כאמור, בין המוח לבין הלב.

ולבטח תתהו: ובאמת למה? מדוע חכמת הלב מהווה תנאי חיוני וקריטי למכונני המשכן?

דומני, שהביאור הינו פשטני למדי: המשכן, הכול יודעים, איננו רק מיקום גיאוגרפי. מן המקרא "ושכנתי בתוכם", למדים חז"ל כי על האדם להשכין את המשכן בחדרי-לבבו. הוי-אומר: שהאלוקות תלווה אותו על כל צד ושעל בחיים ולא תיסוג ממנו לרגע.

ומעתה אמור, שבני לנו אם-כן, שאילולא תכונת חכמת הלב, אין מצב שזה אכן יקרה. שכן, רק אם אדם ניחן ב'לב מרגיש' הוא ישיכיל לפעול עם הלב כדי לכונן משכן גם בקרבו. אחרת, כאשר יוצא הימנו איננו אלא 'חמור נושא ספרים'!

בסוגיית 'הואיל'

בגמרא ביצה (כא, א) למדנו: "אמר רב חסדא:

בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביום טוב דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפותה ביום טוב דהא אפשר ליה למפלגה בלישה".

ובתוספות (דיבור 'עיסה') כתבו ששונה דין עיסה שחציה של נכרי וחציה של ישראל שאסור לאפותה כולה בחג, מדין אפיית תנור שלם כאשר האדם נזקק לפיתות בודדות שהדבר מותר, משום שלגבי פת ישנו היתר מיוחד של 'הואיל' וייקלעו לו אורחים' בשונה מעיסה שלא אמרו זאת.

ויש להבין: הלא לכאורה הגמרא לעיל (יז, א) בסוגיית פת לא הביאה כלל עילה זו של 'הואיל' והסתפקה בסיבה הפשוטה שהפת היחידה משתבחת בשל ריבוי האפייה בתנור כולו.

זאת ועוד: אילו כך, מדוע הגמרא שם לא דנה ומפלגת בסוגיית 'הואיל' הנרחבת ממחלוקת רבה ורב חסדא בנושא, כשם שדנה כאן בסוגיה.

ולמעשה נראה היה שבר"ן רמז לסיבה זו שם בסוגיה בנקטו כי שונה דין 'ריבוי בשיעור' בחג מבשבת, משום שבחג ישנו היתר מפורש וברור לבישול עבור 'אוכל נפש' ובכללו נאמר: 'אשר ייאכל לכל נפש' - משמע לא רק למצטרך לו למבשל. ולכאורה כוונתו לרבות את האורחים העשויים לבוא, שאילולא כן למי כוונתו. (אלא שבזאת יוצא חידוש מרעיש שעילת דין 'הואיל' היא מהמקרא הערוך של 'יאוכל כל נפש' ולפי זה אין מקום להקיש מכך לכל דין 'הואיל' - כשם שהקיישה הגמרא בסוגייתנו. נוסף לכך יתבהר לי בכך מדוע הר"ן בחידושו בפסחים (מו, ב) השמיט את תמיהת התוספות שם מדוע לא נאמר בשבת 'הואיל', שכן הוא דין ייחודי ביום טוב מן המקרא האמור. והבן היטב). ברם, היה מקום לומר, שעילת דין 'הואיל' ביריבוי בשיעור' ביום טוב, איננו אלא נספח לסיבה העיקרית שהיא השתבחות הפת הנאפית כתוצאה מהריבוי, וצריך להגדיר זאת.

ויש עוד לפלפל בזה רבות. והי החונן לאדם דעת יאיר עינינו.

ניתן להשיג שוב את קובץ מים אדירים - אסופת מאמרי הגיליון על סדר הפרשיות בשליחת מייל ל: abyisrael@gmail.com

הנהג שלך! נהג פרטי יסיע אותך לכל יעד שתחפוץ בכל רחבי הארץ! לפרטים, פלא: 0527151572

זאת - או פרד?

מאת: הגאון רבי מרדכי טולדנו אב בית הדין בירושלים

הריחניות שהופכת לרוחניות

"...ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם (שמות ל"ה, א). ויש להבין מדוע השבת נחשבת לעשייה חיובית הלא איננה אלא העדר עשייה! ובפרשה הקודמת - כי תשא, כתב התרגום לבאר את הפסוק "לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" שמדבר על עשיית תפנוקים לשבת. איזו עוצמה גלומה ב ת פ נ ו ק י ה ש ב ת ? למעשה, על תפנוקי השבת אמונים בעיקר נשות הבית. אלו, העומדות ומבשלות במטבח הבית, יכולות שיחשו זילות מול עבודתם הנשגבה של בעליהם בבית המדרש, אך לא-היא. המקרא מלמדנו כי בכישולי השבת נזקפות לשנים זכויות של "ושמרו את השבת לדורותם ברית עולם". הדבר הזה מוגדר כשמירת השבת והעברתה בשרשרת הדורות לילדים הבאים אחריו.

בידוע הוא, שאשה אחת חלתה פני מורי חמי מרן היביע אומר 'זיע"א וליבה מר עליה שילדה נשר מהת"ת ומה תעשה? השיבה מרן זיע"א לאם הבוכייה: 'תעשי עוגות וחלות לשבת, והריחות הללו יכולים להשיבו למוטב'. יש שיבינו כי מדובר ב'אידישע מאמע', בלשון העם. זאת האימא שמחדירה בילדים מתיקות

והווי המצוות דרך ה ב י ש ו ל י ם והניחוחות. ואכן שמעתי סיפורים בבית הדין על יהודים עולים מרוסיה שהזיקה היהודית האחרונה שנותרה להם זה הגפילטע פיש' בפסח מבית אבא, למשל. זו הייתה הפינה היהודית החמה שנטרו בליבם.

הנה מעשה מעניין: ערב ראש השנה לפני מספר שנים, בני בן ה-12 קץ משנתו והנה חלום: אמו מבשלת לשבת והריחות עולים מעלה, ובאים המלאכים והצדיקים ומריחים הריח. רעייתי הרבנית תחי' הפטירה שיש דברים בגו, משום שאמש אביה מרן זיע"א, אמר סליחות בכותל וקראה ברגש 'ויעבור ה' על פניו ויקרא' בשעת תיבול המאכלים. שחתי זאת למורי חמי מרן זיע"א ומאוד התמוגג. למדנו אפוא, שיכולה אישה להעלות בריח ניחוח השבתי 'אשה לה'. יכולה אם הבית להפוך ניחוחות מטבח לריחות של קיום השבת וקיום הדורות.

לכן, אין לזלזל בריחות ההכנות הבית לפסח. זה נראה שולי, אך אותם ריחות האקונומיקה של מירוק הבית גם-הם עושים נחת רות לבורא. וכשם שב'ליל הסדר' מעביר האב את מורשת האמונה לילדיו, בחודש שלפני, מעבירה האם את מורשת האמונה לילדיה. ואם מעבירים אמונה בהקב"ה ודקדוק המצוות, הרי שגם הריחות עולים לבורא. לא לחינם נקט האר"י שהזיעה הניגרת בעבודות לפסח מטהרת ומחטאת העבירות. תפקיד גדול נכון לאם העבריה בימים אלו.

הביא לדפוס: הרב אברהם ישראל פרידמן

רגע של מחשבה / הרהורים

כל קול קובע!

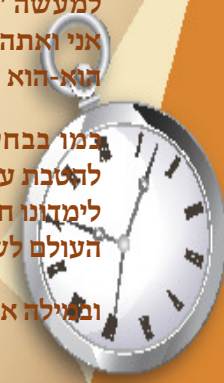
"כל קול קובע", זועקים נציגי הציבור במטרה לשכנע את האזרח הרדום להקיץ מתנומתו ולנוע לעבר הקלפי. אבל יותר מאשר מסר לימי בחירות - דומני שיש כאן מסר מאלף לימים כתיקונם.

יהודי רואה את עצמו, בודד, מול ריבואות עושי חסד ושומרי מצווה. הוא נוטה אולי לזלזל בכוחו היחידאי. 'מה עוז יש לי מול ריבואות', מהרהר בעצמו. אז זהו שלא.

קחו את הקול היחידאי בבחירות. הוא לבדו מצליח להפיל ממשלות או לבנותם. להעביר מפלגה את אחוז החסימה או לאו. הכול על חודו של קול. ולמה? כי למעשה 'מנדט' זה לא גוש כאובייקט. פירושו קול, ועוד קול ועוד קול. פירושו אני ואתה. פרוטה לפרוטה מצטרפת וזה בלא זה אי אפשר. משכך, כל קול לבדו הוא-הוא שיוצר את ה'מנדט' הגדול. בלעדי ליכוד הקולות לא תקום מפלגה.

במנו בבחירות - כך בחיי המצווה. אין אדם יודע עד כמה השפעתו מכרעת להטות עם ישראל באמצעות הטיית כתף של חסד ושמירת המצווה. "לעולם", לימדנו חז"ל (קידושין מ, ב), "יראה את העולם חציו זכאי וחציו חייב. והוא מטה העולם לשבט או לחסד".

וביילה אחת: "חייב אדם לומר: בשבילי נברא העולם" (סנהדרין לז, א).

מגיש: אלי כהנא

נקודה טובה.

פלא בחנות הפלאפל

א. ג. מבני-ברק שיגר לנו השבוע את המכתב הבא. לא נגענו:

"היום [א'] בשעה 18:30 בערב הלכתי לחנות פלאפל ליד רחוב רש"י בבני ברק. לפתע נכנס לחנות אדם מסכן, עזוב ורעב, שתר אחרי אוכל. הוא החל לגשת לאנשים ודיבר אל ליבם שיתנו לו קצת כסף ע"מ לקנות מנה, אך נענה בשלילה.

"ואז פנה אליו המוכר ושאלו: "מה אתה צריך אדוני?". השיב לו הלה: "מנה פלאפל עם המון צ'יפס". המוכר לא היסס לרגע וחיש הבין לו מנה כבקשתו, והכל ברוגע, בחיוך ובמאור פנים.

מי בעמך ישראל. מי?".

רגע לפני התהום / מכתב נוקב

**ערב בחירות תשע"ה,
עורך 'פרשני' השבוע, הרב
א. י. פרידמן, במכתב מדם-הלב,
מבקש מכם להסתכל לעצמכם בעיניים,
ולא לשוב על טעות פעמיים * ראו הבנתם!**

אחים יקרים!

מדם-ליבי אני כותב את הדברים. מלב של אח דואג וכואב, שרואה את אחיו עיוור מול רמאי נכלולי שמרמה אותו ואף שודד אותו בברבריות. שעושה לו את כל הרע, אך הוא לא שת ליבו. מכירים את 'תסמונת שטוקהולם'? אם לא, הנה הסיפור בקצרה:

לפני קצת יותר משני עשורים פרץ שודד ברברי לבנק בשטוקהולם. הוא הפך את הנוכחים לבני-ערובה והטמינם בכספות. הוא התנה את שחרורם של אלו בחתימת עורך דין שהוא ילווה בבטחה לשדה התעופה וישוחרר לשלום ולברכה. ברבות השעות, 'התאהבו' בו החטופים. הם ראו בו דמות אהובה וקרובה לליבם. עד שהפצירו באנשי הממשל שיפדוהו לשלום ולרווחה. כן, קראתם טוב, הם ולא אחרים.

<<<

עזבו אתכם מפוליטיקה. עזבו אתכם מהשאלה עד כמה ראשי המפלגות 'דוסיים' יותר או פחות. דבר אחד אתם ודאי יודעים, וגם מרגישים: שנתיים קשות עד להחריד עברו על הציבור הישראלי. השלטון הישראלי ערך 'תכנית התנתקות' ברברית, כמעט מכל ערך יהודי. ה'סטטוס קוו' כמעט הופר. מעמד הרבנות הראשית

חורחר. קיצוצים דרקוניים שלא נראו זה שנים רבות, ניחתו על רבבות משפחות יהודיות. בני הישיבות הושפלו בקיצוצים דורסניים וחסרי-רחמים וכמעט גורשו מבית המדרש.

הציבור הדתי והחרדי, בייחוד, 'נעקץ' קשות על ידי הקואליציה האחרונה. שטענה בחיטים והודתה בשעורים. נחשפה כצבועה של ממש. הממשלה הזו עשתה את כל הרעות החולות שרק ניתן, היא חוללה עוולות היסטוריות וחסרות-תקדים באכזריות ואטימות שאין דומה לה.

ומשום-מה, הזיכרון שלנו כה קצר. מנסים לטשטש את זיכרוננו באמצעות כסות-העיניים ששמש 'מדינה פלסטינית' או 'שחרור מחבלים' בניסיון לעמעם ולטשטש את העוולות הנפשעות וההיסטוריות שהתחוללו על ידי אלו. כאילו לא נעשה כאן מעשה שוד לאור השמש בשנתיים האחרונות. כאילו שלא מיררנו את חיינו עד לפני ימים אחדים.

ולפני שתקום 'מדינה פלסטינית' בישראל, הכינה הממשלה האחרונה את הקרקע למדינה אנטי-יהודית בעליל שתקום (וכבר החלה להיות מוקמת) עליה.

<<<

הפעם לא ניתן חרב ביד אויבינו. מספיק הכו בנו ללא-רחם. בשנתיים הבאות ישנה תכנית זדונית והרסנית להמשיך במסע ההרס והחורבן של היהדות בארצנו. התוכנית מדברת על גירוש רבבות לומדי תורה מבתי המדרשות. לא ניתן לממשלה לעשות את זה.

הצבענו פעם אחת למי שהצבענו וגילינו ש'נעקצנו' קשות. סבלנו מרורים די. לא נעשה זאת שוב. לא נירה לעצמנו ברגליים ולא ניתן חרב ביד אויבינו.

אנשי קואליציה חמודים, איננו סובלים מ'תסמונת שטוקהולם'. שבענו מכם מרורים די. לא נצביע לכם שוב. טעות - לא עושים פעמיים.

פרטנות הטבוע

מאת: הרב שמעון יוסף מלול

מגיד-שיעור, אלעד

בין שביטה לשבת!

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם (ל"ה א').

ידוע הוא כי במילים 'אלה הדברים' רמוזים שלושים ותשע אבות המלאכה שנאסרו בשבת (עיי'ן גמרא מסכת שבת דף צז, ב). המילה 'אלה' עולה בגימטריה: שלושים ושש, וכאשר נוסף לכך עוד שניים אותם לומדים מהמילה 'דברים', נגיע לסך של שלושים ותשע, כמניין שלושים ותשע אבות מלאכות. מעתה, נוטים אנו לפרש, כי באותו מעמד של הקהלת עם ישראל ציווה משה רבינו לבני ישראל את איסורי השבת- שלושים ותשע אבות מלאכות האסורות בה.

אלא שלכאורה אם זו הכוונה לכאורה אין מקום להמשיך דברי הפסוק: 'אשר ציווה ה' לעשות אותם!'

אם הכוונה למלאכות האסורות בשבת, הרי שמלאכות אלו אינן נעשות, ולא מתאימה לגביהם הלשון: 'לעשות אותם!'

אלא בוודאי עלינו להסביר כי כוונת התורה הקדושה מרוממת! זהו "לעשות למצוות חיוביות שנצטוינו עליהן בשבת. מצוות שלגביהן אמנם שייכת לשון עשייה! והיינו, שמלבד האיסורים שנאסרו עלינו בשבת, איסורים הכוללים כל מלאכה שיש בה משום יצירה חדשה, נצטוינו אף לקדש את השבת באופן חיובי, ולהעניק לה משמעות רוחנית מרוממת!

ובאמת, למעשה זוהי המשימה היותר-קשה שבשבת. שכן המנוחה, ההימנעות ממלאכה-אינה כ"כ קשה.. ככלות-הכל, כל אדם אוהב מטבעו את הבטלה, ושונא את העבודה! המנוחה עונה אפוא על רצונותיו הטבעיים של הגוף! לכן, את עיקר תשומת הלב, צריכים אנו להקדיש למלאכת רוממות השבת, לקדש את השבת באופן חיובי, ולהעניק לה סמך רוחני עמוק! וזהו שאנו אומרים בתפילות השבת 'זכור את יום השבת לקדשו', 'שמור את יום השבת לקדשו'. אם ברצוננו לקדש את השבת כראוי לה, עלינו להקדיש תשומת לב מיוחדת בכדי ליחד אותה משאר ימות החולין של השבוע, בכדי לכבד אותה במאכלים משובחים, בכדי להקפיד שכל הנושאים שעולים לדיון-יהיו הולמים ומתאימים לאווירה של שבת! זה לא קל, זה אפילו קשה, אבל זה מה שדורשת מאתנו התורה הקדושה באמרה: 'לעשות אותם!' זוהי העשייה החיובית שנצטוינו עליה ביחס ליום השבת!

על פי זה, נראה לבאר את מאמר חז"ל בגמרא (מסכת שבת דף ק"ח, ב) "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן-מיד נגאלימ". ולכאורה, מה מעלתן של שתי שבתות-על פני שבת אחת? מדוע שמירת שבת בודדת אינה מספיקה בכדי להביא את הגאולה - בעוד שמירתן של שתי שבתות מספיקה לשם כך? ויש לומר, שאין הכוונה לשתי שבתות כפי שאנו מבינים זאת, כלומר: שני ימי שבת. הכוונה היא לשמירת אותה שבת-בשני מישורים, במישור השלילי - הכולל הימנעות ממלאכה, ובמישור החיובי - המחייב את קדושת השבת ורוממותה באופן הנעלה ביותר. אם ישמרו אפוא ישראל שבת אחת בשתי בחינותיה כהלכתן מובטח להם שמיד יגאלו! אמן! שבת שלום.

לתגובות והערות: shimonyo@gmail.com

מ"ל: 054-3299329